

Elintarvikelain kokonaisuudistusta koskeva verkkolähetys 12.5.2020

- MMM:n vastauksia viestiseinälle esitettyihin kysymyksiin ja kommentteihin

Yleistä

- Hyviä uudistuksia! Toivottavasti laki menee läpi vaivatta ja suunnitellussa aikataulussa.
- Miksi elintarvikelaki koskevat lausuntopyyntöä ajoittuvat aina kesälomakaudelle? Lausuntojen pyytäminen kesän aikana on aina haastava tilanne.

Omaevalvonta

- Olen yrittäjä, maaliskuussa paikallinen terveystarkastaja edelleen vaati kirjallisen ov-suunnitelman. Onko menossa siirtymäaika?
 - Voimassa olevan elintarvikelain 23/2006 omaevalvontaa koskevaa säännöstä (19 §) muutettiin lailla 1397/2019 siten, että lainsäädäntö ei edellytä erillistä kirjallista omaevalvontasuunnitelmaa. Muutos tuli voimaan 1.1.2020. Omaevalvontavelvoite on kuitenkin ennallaan. Valvontaviranomainen arvioi tapauskohtaisesti, onko lainsäädännön edellyttämä omaevalvonta mahdollista toteuttaa kokonaan ilman kirjallista suunnitelmaa.
- Jos ov-suunnitelmaa ei ole, ei ole myöskään minkäänlaista ov-järjestelmää. Olisi kuitenkin hyvä, että etenkin näin korona-aikaan olisi ihan kirjallinen ov-suunnitelma, jossa on huomioitu kaikenlaiset riskit toiminnassa. Valvojat arvioivat eri tavalla ov-suunnitelman tarvetta. Miten varmistetaan toimijoiden valvonnan tasapuolisuus? Onko omaevalvonnalla siis painotus uudessa lainsäädännössä vai ei? Mitä tarkoittaa, että ov-suunnitelmaa ei välttämättä tarvita? Milloin siis tarvitaan ja milloin ei?
 - Elintarviketurvallisuuden ja muun määräystenmukaisuuden perusta on jatkossakin toimijoiden toimiva omaevalvonta. Yksinkertaisin tapa osoittaa valvontaviranomaiselle omaevalvonnan toimivuus on jatkossakin monilla toimijoilla aktiivisessa käytössä olevan omaevalvontasuunnitelman ylläpitäminen ja päivittäminen.
 - Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) 852/2004 5 artikla edellyttää, että toimijan on laadittava ja toteutettava pysyvää menettelyä, jolla tunnistetaan vaarat, määritetään kriittiset valvontapisteet, laaditaan kriittisten valvontapisteiden seurantamenettelyt ja pannaan ne täytäntöön, sekä toteutetaan korjaavia toimenpiteitä. Toimijan on osoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle viranomaisen edellyttämällä tavalla noudattavansa em. vaatimuksia ottaen huomioon yrityksen koko ja luonne.
 - Voimassa olevan elintarvikelain ja myös nyt käsiteltävän lakiehdotuksen (14 §) mukaan toimijalla on oltava järjestelmä, jonka avulla toimija tunnistaa ja hallitsee toimintaan liittyvät vaarat, ja varmistaa, että elintarvikkeen käsittely, elintarviketuoneisto ja harjoitettu toiminta ovat elintarvikemääräysten mukaisia. Järjestelmä voisi esimerkiksi olla elintarviketurvallisuusjärjestelmä, laadunhallintajärjestelmä, hyvän käytännön ohje tai pienimmillä toimijoilla työohje. Järjestelmän riittävyyttä arvioidessaan viranomaisen on pyrittävä varmistamaan, missä määrin valittu järjestelmä takaa, että toimintaan osallistuvat toimivat ennalta sovitun suunnitelman mukaisesti vaaroja torjuessaan.

Hygieniapassi

- Mikä on johtanut hygieniapassin saantiedellytysten kiristymiseen/rajaamiseen ainoastaan testin kautta?
 - Voimassa olevan elintarvikelain (23/2006) hygieniapassia koskevaa säännöstä (27 §) muutettiin lailla 1397/2019 siten, että hygieniapassin voisi saada suorittamalla hygieniapassitestin hyväksytysti. Vastaava säännös on nyt esillä olevassa lakiehdotuksessa (18 §).
 - Aiemmin voimassa olleen lain mukaan hygieniapassin voi saada myös, jos on saanut vastaavat tiedot sisältävän koulutuksen tai suorittanut tutkinnon, johon vastaavat tiedot sisältyvät. Tämä mahdollisuus poistettiin voimassa olevasta elintarvikelaista lailla 1397/2019 eikä tätä mahdollisuutta ole myöskään nyt käsiteltävässä lakiehdotuksessa. Tutkintojen, erityisesti ylempien kuin ammatillisten tutkintojen sisällön arvioiminen on osoittautunut ohjeistuksesta huolimatta käytännössä hyvin haasteelliseksi. Aiemmin vastaavat tiedot sisältävän koulutuksen tai suoritetun tutkinnon perusteella myönnetty hygieniapassi säilyy voimassa myös lain 1397/2019 voimaan tulon jälkeen. Vastaava siirtymäsäännös sisältyy myös nyt esillä olevaan lakiehdotukseen.
- Hygieniapassi on juuri sitä turhaa byrokratiaa ja rahastusta, mistä pitäisi luopua. Se ei käytännössä korreloi lainkaan osaamiseen.
 - Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o (852/2004) mukaan jokaisen elintarvikealan toimijan on varmistettava, koulutettava ja ohjattava kaikkia elintarviketuoneistoissa työskenteleviä henkilöitä, jotta he osaavat työskennellä elintarvikehygieenisesti. Jotta elintarvikevalvontaviranomaiset voisivat tasavertaisesti

valvoa tätä asiaa, Suomeen luonut hygieniapassijärjestelmän (elintarvikelaki 23/2006 27 §). Hygieniapassijärjestelmän avulla jokaisen toimijan ei tarvitse itse määrittää, mikä on riittävä koulutus, järjestää työntekijät koulutukseen ja pitää asiasta kirjaa. Myöskään jokaisen valvojan ja valvontayksikön ei tarvitse itse määritellä ja arvioida, mikä on riittävää osaamista sekä onko toimijan antama koulutus riittävää. Hygieniosaamisvaatimus on kaikille samanlainen ja sitä valvotaan samalla tavalla ja periaatteilla.

Ensisääpumisvalvonta

- Ruokavirastolle kk tehtävä raportointi eläinperäisistä tuotteista. Mikäli tukkuliikkeelle tulee kotimaiselta maahantuojalta eläinperäisiä tuotteita esim. EU-alueelta, onko raportointivastuu maahantuojalla vai tukkuliikkeellä?
 - Voimassa olevaa elintarvikelakia (23/2006) muutettiin lailla 1397/2019 siten, että sisämarkkinoilta tuotavien eläinperäisten elintarvikkeiden valvonta siirrettiin vuoden 2020 alusta osaksi kuntien tekemää riskiperusteista elintarvikevalvontaa. Ensisääpumisvalvontaa koskevat erityiset säännökset kumottiin elintarvikelaista. Elintarvikelaki ei enää edellytä sisämarkkinoilta tuotavien eläinperäisten elintarvikkeiden tuonnista kuukausi-ilmoitusta.
 - Voimassa olevan elintarvikelain mukaan (18 §) Ruokavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä sisämarkkinoilta tuotavista eläinperäisistä elintarvikkeista valvontaviranomaisille ilmoitettavista tiedoista. Vastaava säännös on myös nyt käsiteltävässä lakiehdotuksessa (48 §).
 - *Eläinperäisiä elintarvikkeita sisämarkkinoilta tuovan toimijan vastuulla on ilmoittaa näiden elintarvikkeiden sisämarkkinatuonnista ja niiden vastaanottoaikoista oman toiminta- tai kotikuntansa elintarvikevalvontaviranomaisille.*
- Muuttuneen ESP-valvonnan suhde afrikkalaisen sikaruton maahantulon estämiseen eläintuotteiden osalta huolettava.
- Sisältyykö eläinperäisten tuotteiden eläintautien suojapäätösten valvonta kuntien tekemään elintarvikkeiden sisämarkkinavalvontaan vai kunnan eläintautivalvontaan (eri viranhaltijat ja heidän erilaiset toimivaltansa)? Elintarvikelain viranomaisten toimivallan ja valvonnan sekä eläintautilain vastaavien rajapinnan yhteensovittaminen tarkasteltava.
 - Voimassa olevaa elintarvikelakia (23/2006) muutettiin lailla 1397/2019 siten, että sisämarkkinoilta tuotavien eläinperäisten elintarvikkeiden valvonta siirrettiin vuoden 2020 alusta osaksi kuntien tekemää riskiperusteista elintarvikevalvontaa. Myös elintarvikelain ja eläintautilain (55/1980) nojalla annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus ensisääpumistoiminnasta (118/2006) kumottiin. Kyseisessä asetuksessa säädettiin myös viranomaisvalvonnasta. Vaikka asetus kumottiin, elintarvikelain tarkoittamat valvontaviranomaiset voivat jatkossakin ryhtyä tarvittaviin valvontatoimenpiteisiin, jos havaitsevat, että elintarvikkeet eivät täytä elintarvike- tai eläintautilainsäädännön vaatimuksia. Suojapäätöksillä rajoitetaan eläinperäisten elintarvikkeiden toimituksia. Rajoitusvyöhykkeeltä peräisin olevia elintarvikkeita ei saa merkitä siten, että merkinnän voisi sekoittaa asetuksen (EY) N:o 853/2004 5 artiklan edellyttämään tunnistus- tai terveystarkastukseen, eikä näitä elintarvikkeita saa lähettää muihin EU-jäsenvaltioihin. Tunnistusmerkistä säädetään asetuksen (EY) 853/2004 liitteessä II ja terveystarkastuksesta komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 48 artiklassa ja liitteessä II. Elintarvikevalvontaviranomaisen tulee jatkossakin ryhtyä valvontatoimenpiteisiin havaitessaan määräysten vastaisi elintarvikkeita.

Oiva

- Valvonnan tarvetta ”kosmeettisista syistä” vähentäisi, jos Oiva-asteikko olisi kaksiportainen: hyväksytty tai hylätty.
- Oivassa tulisi siirtyä kolmiportaiseen arviointiasteikkoon ja myös parhaalla arvosanalla tulisi olla mahdollisuus antaa neuvoja ja ohjeita.
- B-arvosana ei ole vain kosmeettinen: A:n saaneissa on seuraavalla tarkastuksella vain vähän C:n saaneita. B:n saaneissa on seuraavalla tarkastuksella enemmän C:n saaneita.
- Oiva-raportointi on lapsen kengissä. Projekteja varten on olemassa hyvät pohjat tarkastuskertomuksia varten, mutta Oivassa tuntuu tärkeimpänä olla julkinen merkintä. Kannattaisi hyödyntää projektilomakkeistoa Oivassa.
- Hyvät oiva-tulokset vaikuttavat jo nyt siihen, että kohteen valvontatiheyttä pienennetään. Pitäisi olla mahdollista vaikuttaa myös toiseen suuntaan, eli että perustiheyttä nostetaan, jos oiva-arvosanat ovat jatkuvasti huonoja.
- Oiva-tarkastuksen uusiminen pyydettyäessä?
 - *Hallituksen esitys 262/2018 elintarvikelain uudistamiseksi sisälsi ehdotuksen, jonka mukaan elintarvikealan toimijalla olisi oikeus pyynnöstä saada uusintatarkastus. Elintarviketoiminnan tarkastuksesta kertova asiakirja ei ole hallinnollinen päätös, joten siitä ei voi tehdä virallista oikaisuvaatimusta. Mahdollisuudella saada uusintatarkastus pyrittiin parantamaan toimijan oikeusturvaa erityisesti tilanteissa, joissa tarkastuksesta*

kertovassa asiakirjassa oleva yleisarvosana on B ja valvontakohteen tarkastustiheys esimerkiksi kerran kahdessa tai kolmessa vuodessa. Elintarvikealan toimija olisi voinut välittömästi korjata puutteen ja saada pyynnöstä uusintatarkastuksen, jolloin siitä olisi todennäköisesti saatu paras tulos eli A. Hallituksen esitys 262/2018 raukesi alkuvuodesta 2019 maakuntauudistuksen kariuduttua.

- Ehdotus sai paljon kritiikkiä. Oiva-tarkastuksen tulos B on hyvä tulos ja siitä syystä pidettiin tarpeettomana käyttää valvonnan resursseja uusintatarkastuksiin tällaisissa tilanteissa. Nyt käsiteltävässä lakiehdotuksessa ei uusintatarkastusta koskevaa ehdotusta ole.

Laatujärjestelmät

- Toimijalla ei liene velvollisuutta antaa/näyttää laatujärjestelmäauditointituloksiaan elintarvikevalvojalle? Tällöin laatujärjestelmän vaikutusta on vaikea huomioida valvonnan kohdentamisessa.
 - Toimijalla ei ole velvollisuutta antaa laatujärjestelmäauditoinnin tuloksia virallista valvontaa tekeväälle toimivaltaiselle viranomaiselle. Silloin tuloksilla ei myöskään ole vaikutusta viralliseen valvontaan.
- Miten yrityksen laatujärjestelmä tulee vaikuttamaan valvontaan?

Yrityksillä, joilla on laatujärjestelmä, on myös oivallinen arvosana. Näin ollen siellä ei tarvitse käydä niin usein. Siten tarkastuskäyntejä ei voidaan vähentää. Laatujärjestelmä ei sinällään oikeuta vähäisempiin käynteihin. Joillakin yrityksillä, joilla on laatujärjestelmä, voi olla myös hyvät oiva-arvosanat, mutta nämä eivät välttämättä korreloi keskenään.

 - Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 (valvonta-asetus) 9.1(d) artiklan mukaan toimivaltaisten viranomaisten on suoritettava virallista valvontaa kaikkien toimijoiden osalta säännöllisesti, riskiperusteisesti ja sopivalla tiheydellä ottaen huomioon mm. toimijoiden tai niiden pyynnöstä jonkin kolmannen osapuolen 1.2 art. tarkoitettujen sääntöjen noudattamisen varmistamiseksi suorittaman oman valvonnan luotettavuus ja tulokset, ml. yksityiset laadunvarmistusjärjestelmät tapauksen mukaan.
 - Yksityiset elintarviketurvallisuusjärjestelmät eivät sellaisinaan korvaa omavalvontavelvoitetta. Elintarviketurvallisuusjärjestelmät eivät myöskään korvaa virallista valvontaa. Laatujärjestelmien vaikutus tulee sitä kautta, minkälaiset oiva-tulokset toimija saa toiminnastaan. Jos oiva-tulokset ovat toistuvasti hyviä, viranomaisvalvontaa voidaan vähentää.

Kotirauha

- Saako elintarvikehuoneistossa nykyään asua, jos elintarvikehuoneistotoimintaakin voi harjoittaa kotona?
 - Voimassa olevan elintarvikelain (23/2006) mukaan elintarvikehuoneistoa ei saa käyttää asumiseen tai muuhun tarkoitukseen niin, että siitä saattaa aiheutua terveysvaaraa (10 §). Vastaavaa säännöstä ei nyt esillä olevassa lakiehdotuksessa ole. Lakiehdotuksen toimintaa koskevissa yleisissä vaatimuksissa (5 §) edellytetään kuitenkin, että elintarviketoiminnan on oltava sellaista, että tuotettavien, valmistettavien, säilytettävien tai käsiteltävien elintarvikkeiden turvallisuus ei vaarannu ja että elintarviketoiminta myös muutoin täyttää elintarvikemääräysten mukaiset vaatimukset.
 - Myös voimassa olevan elintarvikelain mukaan elintarvikealan toiminta on ollut mahdollista aloittaa kotona, jos toiminta pystytään järjestämään hygieenisellä tavalla eikä asuminen aiheuta riskiä käsiteltäville elintarvikkeille.
- Jos elintarvikehuoneisto sijaitsee toimijan kotona (kotirauha), miten tarkastukset tehdään?

Onko kotona sijaitsevien elintarvikehuoneistojen valvonnassa edelleen tarkoitus suosia etätarkastuksia ja tarkastus kohteessa tehdään vain, jos on perusteltu syy valvonnan kannalta.

Onko kynnys tehdä tarkastus kotirauhan suojaamaan paikkaan samalla tasolla kuin muihinkin tiloihin?

Mitä ovat ”riittävät” perusteet tehdä tarkastus kotirauhan piiriin?

Onko kotiin tehtävästä tarkastuksesta aina ilmoitettava etukäteen?

 - Voimassa olevan elintarvikelain (23/2006) tarkastus- ja näyteenotto-oikeutta koskevaa säännöstä (49 §) muutettiin lailla 1397/2019 siten, että valvontakohteessa, joka sijaitsee pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa, tarkastus saadaan tehdä valvonta-asetuksen 9, 10 ja 14 artiklassa viralliselle valvonnalle asetettujen vaatimusten toteuttamiseksi, jos tarkastuksen tekeminen on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Tällaisen tarkastuksen saa tehdä ainoastaan toimivaltainen valvontaviranomainen. Vastaava säännös on nyt käsiteltävässä lakiehdotuksessa.
 - *Valvonta-asetuksen 5.1(h) artikla:* Toimivaltaisilla viranomaisilla on oltava käytössään oikeudelliset menettelyt, joilla varmistetaan, että viranomaisen henkilöstöllä on pääsy toimijan tiloihin ja mahdollisuus tutustua näiden hallussaan pitämiin asiakirjoihin, jotta se voi suorittaa tehtävänsä asian mukaisesti.
 - *9 artikla:* Toimivaltaisen viranomaisen on suoritettava virallista valvontaa kaikkien toimijoiden osalta säännöllisesti, riskiperusteisesti ja sopivalla tiheydellä.
 - *10 artikla:* Siinä määrin kuin on tarpeen varmistaa 1.2 artiklassa tarkoitettujen sääntöjen noudattamien, toimivaltaisten viranomaisten on suoritettava virallista valvontaa, joka kohdistuu: a) elämiin ja tavaroihin kaikissa tuotannon, jalostuksen, jakelun ja käytön vaiheissa; b) aineisiin, materiaaleihin ja muihin tavaroihin, jotka voivat vaikuttaa eläinten tai tavaroiden

- ominaisuuksiin tai terveyteen; c) toimijoihin, niiden toimien osalta, jotka koskevat muun muassa eläinten pitämistä, laitteita, kuljetusvälineitä, tiloja ja muita niiden valvonnassa olevia paikkoja ja niiden ympäristöä sekä asiaan liittyviä asiakirjoja.
- **14 artikla:** Virallisen valvonnan menetelmiin ja tekniikoihin on sisällytettävä seuraavat tapauskohtaisesti: a) toimijoiden käyttöön ottaman valvonnan sekä saatujen tulosten tutkiminen; b) seuraavien tarkastaminen: i) laitteet, kuljetusvälineet, tilat ja muut toimijoiden valvonnassa olevat paikat ja niiden ympäristö, ii) eläimet, tavarat, ml. ... raaka-aineet, ainesosat, ... sekä muut tavaroiden valmistuksessa ja tuotannossa tai eläinten ruokinnassa tai hoidossa käytettävät aineet, iii) puhdistus- ja kunnossapitotuotteet ja –prosessit sekä torjunta-aineet, iv) jäljitettävyyden, merkinnät, esillepano, mainonta ja asiaankuuluvat pakkausmateriaalit ml. elintarvikkeiden kanssa kosketukseen joutuvat materiaalit; c) toimijoiden tilojen hygieniaolosuhteiden valvonta; d) hyviä tuotantotapoja ,... sekä HACCP-periaatteisiin perustuvien menettelyiden arviointi; d) sääntöjen noudattamisen arvioinnin kannalta olennaisten asiakirjojen, jäljitettävyytietojen ja muun aineiston tutkiminen; ...h) näytteenotto, analyysi, diagnoosi, testit; ...
 - Suomessa kotirauha on vahvasti perustuslailla suojattu. Voimassa olevassa elintarvikelaissa (muutettuna lailla 1397/2019) sekä nyt esillä olevassa ehdotuksessa toimivalta tarkastusten tekemiseen rajataan valvonta-asetuksen 9, 10 ja 14 artiklassa viralliselle valvonnalle asetettujen vaatimusten toteuttamiseen. Tämä perustelee myös säännöksen välttämättömyyttä. Valvonta-asetuksen vaatimuksia virallisen valvonnan suorittamisesta kaikkien toimijoiden osalta kaikissa tuotannon, jalostuksen, jakelun ja käytön vaiheissa ei ole mahdollista toteuttaa, jos toimivaltaisella viranomaisella ei ole mahdollisuutta päästä tiloihin, joissa elintarviketoimintaa harjoitetaan. Hyväksyttävyyden ja painavan yhteiskunnallisen tarpeellisuuden perusteena on elintarviketurvallisuuden varmistaminen silloin, kun tarkastuksen tekeminen kotirauhan piiriin kuuluvassa tilassa on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Delegointikielto sisältyy säännökseen, että kotirauhan piirissä tarkastuksia voisi tehdä ainoastaan valvontaviranomainen.
 - Lähtökohtaisesti kotirauhan piiriin tehtäviin tarkastuksiin sovelletaan samoja periaatteita kuin muihin elintarvikehuoneistoihin tehtäviin tarkastuksiin. Tarkastus tehdään, kun on tarpeen valvoa esim. tilojen tai toiminnassa käytettävien laitteiden ja tarvikkeiden määräysten mukaisuutta.
 - Valvonta-asetuksen 9.4 artiklan mukaan virallinen valvonta on suoritettava ilman ennakoilmoitusta, paitsi, jos tällainen ilmoitus on tarpeen ja asianmukaisesti perusteltua virallisen valvonnan suorittamista varten. Ennakoilmoituksen tarpeellisuutta arvioidaan valvontaviranomaisen näkökulmasta.

Osaaminen

- Vapauden ja vastuun lisääntyminen elintarvikealan toimijoille on kannatettava asia. Haastavaa tulee olemaan se, että alalle tulee yrittäjiä ilman elintarvikealan substanssiosaamista. Täydennyskoulutustarve tulee olemaan kentällä ilmeinen.
- Onko toimijoille tulossa muita osaamisvaatimuksia kuin hygieniapassi, esim. että vähintään yhdellä toimijan työntekijällä tulisi olla jonkinlainen elintarvikealan koulutus?
 - Elintarvike- tai kontaktimateriaalialan toimijoille ei olla ehdottamassa hygieniosaamisen lisäksi muita osaamisvaatimuksia.

Rekisteröinti-ilmoitus

- Tuleeko jatkossa toimittaa rekisteröinti-ilmoituksen yhteydessä elintarvikehuoneiston pohjapiirustus tai muita liitteitä?
 - Rekisteröinti-ilmoituksen sisällöstä säädetään tarkemmin elintarvikelain nojalla annettavassa asetuksessa.

Riskiperusteisuus

- Onko riskiperusteisuuteen sekä valvontatarpeen määrittelyyn tulossa aiempaa laajempia joustoja, jos omavalvontaa korostetaan entisestään? Tarkoittoaako tämä, että Ruokaviraston riskinarviointiohje ei ole enää voimassa?
- Tarkastusten vähennystarve? Tarkastusaika nytkin alle viidesosa elintarvikevalvonnan kokonaistyöajasta eli alle päivä viikossa. maksuilla tarvetta kattaa nykyistä ohjausta ja valmennusta, mistä ei voi maksuja periä. Eliikkä jos nyt on käyty tarkastuksella kerran 5v, niin jatkossa käydään kerran 10 v?
- Miten valvontaviranomaisten riskiperusteisuuden osaaminen ja tulkintojen harmonisointi varmistetaan?
- Synkronoikaa RV:n riskinarviointiohje ja 10.000€ sääntö, jotta ovat yhtenäiset siinä, mitkä kohteet kuuluvat säännöllisen valvonnan piiriin.
 - Ruokaviraston riskiluokitusohjetta ollaan parhaillaan uudistamassa.

Suunnitelmallinen valvonta

- Mistä saamme tietää, että toimijan vuotuinen liikevaihto on alle 10.000 €? Onko olemassa olevista ilmoitetuista elintarvikehuoneistoista kunnan valvontayksikön selvittettävä liikevaihdon suuruus?

Liikkuvan elintarvikehuoneiston liikevaihdon arvioiminen vaikeaa.

- Kun toimijan luotettavuuden arviointi velvoitteidenhoitoselvitysten avulla aloitetaan, on mahdollista pyytää selvitys toimijoista, joilla 10.000€ epäillään ylittävän.
- Miten kohteet, joiden liikevaihto alle 10.000€ mutta eivät vähäriskisiä? Toimija valmistaa helposti pilaantuvia elintarvikkeita ja liikevaihto alle 10.000€/v. Toimija on tehnyt toiminnasta elintarvikehuoneiston rekisteröinnin. Kuuluuko toimija suunnitelmallisen valvonnan piiriin? Pieni kesäkahvila, jolla liikevaihto reilusti alle 10.000€/v, mutta valmistaa gluteenittomia tuotteita. tällainen kohde on katsottu kuuluvaksi suunnitelmalliseen valvontaan, koska tekee gluteenittomia. onko 10.000€/v nyt kuitenkin määräävämpi?
 - Voimassa olevan elintarvikelain mukaan ilmoitusta elintarvikehuoneistosta varten ei tarvitse tehdä pienimuotoisesta toiminnasta, johon liittyvät riskit ovat vähäisiä (13 § 6 mom.). Vastaavan sisältöiset säännökset sisältyvät myös nyt käsiteltävään lakiehdotukseen (7 § 2 mom. ja 9 § 2 mom.).
 - Elintarviketoiminnan vähäisyyttä arvioitaessa voidaan tukeutua verolainsäädäntöön. Arvonlisäverolain (1501/1993) 3 §:n mukaan myyjä ei ole verovelvollinen, jos tilikauden liikevaihto on enintään 10.000 €, ellei häntä ole oman ilmoituksen perusteella merkitty verovelvolliseksi. Vastaavalla tavalla voidaan katsoa, että elintarviketoimintaa, jossa vuotuinen liikevaihto on alle 10.000 €, ei pidetä elinkeinotoimintana edellyttäen, että toimintaan liittyvät riskit ovat elintarviketurvallisuuden kannalta vähäisiä. Tällaisesta toiminnasta ei tarvitse tehdä ilmoitusta toiminnan rekisteröintiä varten eikä toiminta kuulu suunnitelmallisen valvonnan piiriin.
 - Jos kuitenkin toimintaan liittyvät riskit eivät ole vähäisiä (esimerkiksi herkästi pilaantuvien elintarvikkeiden käsittely, gluteenittomien elintarvikkeiden käsittely tai vastaava toiminta), toiminta täytyy rekisteröidä ja se kuuluu suunnitelmallisen valvonnan piiriin.
 - Ruokavirasto määrittelee ohjeissaan tarkemmin toiminnot, joita ei katsota vähäriskisiksi.
- Tehdäänkö valvontaa kohteisiin, joita ei luokitella elinkeinotoimintana, esim. torimyynti? Entä toiminta, esim. torimyynti, jossa ei kuittaa asiakkaalle ja käteinen maksuvälineenä? Rahaa liikkuu, mutta ei esim. verotukseen kerry tuloja?
 - Säännöllinen torimyynti katsotaan elinkeinotoiminnaksi.

Uudet valvontamuodot

- Kuulostaa siltä, että nyt mennään oikeaan ja järkevään suuntaan, enemmän neuvontaa ja vähemmän tarpeetonta syynäämistä.
- Selkeyttäisittekö vaikka taustamuistioon, onko valvonnan tarkoitus näkyä kentällä (tehdä tarkastuskäyntejä) vai tehdä pääosin jotain muuta (etäneuvontaa)
- Toimijoilla on myös itsellään kouluttautumis- ja tiedonhankintavelvoite. Valvonta ei voi olla pelkästään halpa konsultti- ja neuvontatoiminto. Valmentajia voi toimija hankkia itselleen muualtakin ihan vapaasti.
- Valvonnan arvoa on syytä tarkastella laajemmin kuin vain valmentamisen näkökulmasta. Laadukas valvontakäynti ja sen perusteella annettu tarkastuskertomus kertoo siitä, että toimijalla on asiat kunnossa tai ei ole kunnossa. Pääosa toimijoiden neuvonnasta tapahtuu tarkastuskäyntien yhteydessä, harva erikseen kyselee ohjeistusta. Näin ollen mitä vähemmän tarkastetaan, sitä vähemmän neuvotaan. Tarkastusten vähentäminen ristiriidassa sen kanssa, että pitäisi enemmän neuvoa.
 - Jatkossakin tehdään valvontakäyntejä, mutta harvemmin varsinkin sellaisiin kohteisiin, joiden voidaan valvontahistorian perusteella olettaa olevan kunnossa.

Seuraamusmaksu

- Onko seuraamusmaksu mahdollinen myös alkutuotannon toimijoiden valvonnassa?
 - Lähtökohtaisesti kyllä, vaikka se olisi varsin harvinaista.
- Pitääkö seuraamusmaksusta kuulla?
 - Kuullanko toimijaa ennen seuraamusmaksun määräämistä?
 - Elintarvikealan toimijan kuuleminen ennen pakkokeinopäätöksen tekemistä on tärkeä osa toimijan oikeusturvaa. Asianosaista on lähtökohtaisesti kuultava. Tätä koskeva oikeus sisältyy hyvän hallinnon takeisiin, josta säädetään perustuslaissa (21 §). Viranomaisen velvollisuudesta kuulla asianosaista ennen päätöksentekoa säädetään hallintolain 34 §:ssä. Hallintolaissa säädetään myös niistä tilanteista, joissa kuuleminen voidaan poikkeuksellisesti jättää tekemättä. Kun on kyse hallinnollisten seuraamusmaksun määräämisestä, sovellettavaksi tulevat hallintolain 34 §:n 2 momentin 4 ja 5 kohdat.
- Onko toimivalta antaa 65 §:n mukainen seuraamusmaksu delegoitavissa viranhaltijalle? Jos viedään aina lautakuntaan, on aikaa vievä ja raskas prosessi. Kuka seuraamusmaksun voi määrätä. Vaatiiko aina delegointipäätöksen?

Onko estettä siirtää toimivalta seuraamusmaksun määräämiseksi viranhaltijalle?

- Lakiluonnoksessa seuraamusmaksun määrääminen ehdotetaan kuuluvaksi niihin 25 §:n 3 mom. tarkoitamiin hallinnollisiin pakkokeinoihin, joiden osalta toimivalta voitaisiin siirtää viranhaltijalle.
- Voisiko ”pikasakko” olla esim. tietty % liikevaihdosta? Sakon tulisi kuitenkin olla tuntuva, että on houkuttelevampaa korjata rike kuin maksaa edes pikasakko.
 - Oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu voitaisiin säätää käsittämään tietty prosenttiosuus liikevaihdosta. On kuitenkin arvioitu, että se tekisi elintarvikevalvonnan seuraamusmaksun määräämisestä hitaan ja monimutkaisen prosessin ja näin mahdollisesti vähentäisi seuraamusmaksun käyttöä.
- Rikesakko toistuvista epäkohdista on ristiriidassa sen kanssa, että Oiva-järjestelmässä toistuvista puutteista on ohjeistettu etenemään hallinnollisiin pakkokeinoihin.
 - Elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu on hallinnollinen sanktio eli hallinnollinen rangaistusluonteinen seuraamus, joka voidaan määrätä elintarvikemääräyksiä rikkovalle toimijalle hallintoviranomaisen toimesta. Seuraamusmaksu ei ole rikosoikeudellinen rangaistus eikä pakkokeinolain tarkoittama pakkokeino.
- Annettaanko rikesakko, 1) jos toimija ei seuraa kylmäkalusteiden lämpötiloja ja tarkastuskäynneillä ne todetaan liian korkeiksi, 2) toimijan käyttämä jäähdytysmenetelmä jäähdyttää elintarvikkeet liian hitaasti? Kehotuksesta huolimatta ei muuta menetelmää.

Eihän poliisiakaan odota, noudattaako autoilija kehotusta olla ajamatta liian lujaa, vaan sakottaa ylinopeuden havaittuaan. Samalla tavalla elintarvikevalvonnassa sakotetaan havaitusta rikkeestä, ei vasta sitten, jos toimija ei korjaa epäkohtaan.

- Elintarvikelain hallinnolliset pakkokeinot ja seuraamukset tarjoavat valvontaviranomaiselle keinovalikoiman, joka mahdollistaa pakkokeinon valinnan suhteessa käsillä olevaan elintarvikemääräysten vastaisuuteen. Lakiehdotuksen 44 §:n mukaan valvontaviranomainen neuvosi ja ohjaisi toimijoita sekä tarvittaessa antaisi kehotuksia elintarvikemääräysten noudattamiseksi. Lakiehdotukseen sisältyy olemassa olevan elintarvikevalvonnan käytäntö, jonka mukaan hallinnollisiin pakkokeinoihin ryhdytään pääsääntöisesti vasta sen jälkeen, kun ohjeita ja kehotuksia ei ole noudatettu, ellei tapauksen laajuus tai vakavuus edellytä välitöntä pakkokeinojen käyttöä.
- Valvontaviranomainen arvioisi tapauskohtaisesti, milloin elintarvikevalvonnan seuraamusmaksun määräämistä pidetään perusteltuna.
- Ruokavirasto on julkaissut oppaan elintarvikelain mukaisten hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä elintarvikevalvonnassa. Ohjeistusta voidaan täydentää seuraamusmaksun määräämisen osalta.
- Vertaus ylinopeuteen ei ole paras mahdollinen sen takia, että kuljettajat tuntevat nopeusrajoitukset. Sen sijaan elintarvikealalla on monia sääntöjä ja ohjeita, joiden opettelussa toimijoilla menee oma aikansa, eikä niiden noudattamatta jättäminen välttämättä johda esim. terveysvaaraan.
- Seuraamusmaksua ei voi määrätä, jos teosta on kulunut yli vuosi. Tarkastuskäyntejä tehdään kerran vuodessa tai 3 v välein. Yli vuoden vanhoista puutteista ei voi antaa seuraamusmaksua eli seuraamusmaksu ei tule käyttöön? Jos huoneisto toiminut usean vuoden ajan ilman ilmoitusta, voiko määrätä seuraamusmaksun? Koska toiminnan aloittamisesta on yli vuosi? Jos vuoden takaisesti laiminlyönnistä ei voi määrätä seuraamusmaksua, miten toistuvuutta tulkitaan?
 - Valvontaviranomainen arvioi tarkastuskäynnillään toiminnan elintarvikemääräystenmukaisuutta. Jos lakiehdotuksen 66 §:ssä tarkoitettuja määräystenvastaisuuksia havaitaan, olisi mahdollista määrätä seuraamusmaksu.
 - Jos esimerkiksi elintarviketoimintaa on harjoitettu 2 v huoneistossa, jota ei ole rekisteröity ja tämä huomataan tarkastuskäynnillä, 66 §:n 1 mom. 1 kohdan kriteeri täytyisi (harjoittaa toimintaa huoneistossa, jota ei ole rekisteröity) ja seuraamusmaksu voitaisiin määrätä. Arviointiin ei vaikuttaisi se, että rekisteröinnin olisi pitänyt tapahtua jo 2 v. sitten.
 - Lakiehdotuksen 66 §:n 2 mom. mainittu toistuvuuden arviointi voisi vaikuttaa siihen, määrätäänkö seuraamusmaksu vai ei. Teon toistuvuus ei sellaisenaan olisi edellytys seuraamusmaksun määräämiselle. Toistuvuus voisi vaikuttaa myös seuraamusmaksun suuruuden määräytymiseen.
- Sanktiomahdollisuus avaisi mahdollisuuden käyttää myös aiempaa suurempia valvontatarpeen joustoja.
- Onko seuraamusmaksu valituskelpoinen eli voiko siitä valittaa esim. hallinto-oikeuteen? Miten haetaan muutosta seuraamusmaksua koskevaan päätökseen?
 - Lakiehdotuksen 74 ja 75 §:n mukaan seuraamusmaksua koskevasta päätöksestä voisi valittaa hallinto-oikeuteen. Ehdotuksen mukaan muutoksenhakuun ei liittyisi ensin oikaisuvaatimusta.
- Miten seuraamusmaksu eroaa uhkasakon asettamisesta?
 - Uhkasakko on viranomaisen tehosteena käyttämä keino, jolla pyritään varmistamaan viranomaisen antaman käskyn tai kiellon toimeenpano. Uhkasakosta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990). Lakiehdotuksen 67 §:n

mukaan valvontaviranomainen voisi tehostaa elintarvikelain nojalla annettua määräystä tai kielto uhkasakolla tai teettämis- tai keskeyttämisuhalla.

- Voidaanko seuraamusmaksu määrätä yhdessä hallinnollisten pakkokeinojen kanssa (kielto tms.)? Voidaanko pakkokeinoin ryhtyä samanaikaisesti rikemaksun kanssa? Nyt esitutkintapyyntö ja pakkokeinot voidaan tehdä samanaikaisesti, *ne bis in idem* ei koske näitä. Seuraamusmaksu ei vaikuta pakkokeinojen käyttöön. Valvonta-asetus edellyttää viranomaisia ryhtymään toimenpiteisiin (=pakkokeinot) sekä sanktioimaan (=sakko/tutkintapyyntö poliisille). Puheenvuorossa mainittiin, että *ne bis in idem* –kielto koskee luonnollista henkilöä. Entä oikeushenkilöt? Luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön välinen eri ei liene valvontaviranomaiselle kovin selvä, toimijahan voi olla jompikumpi.
 - Lakiehdotuksen 66 §:n 3 mom. ehdotetaan muotoiltavaksi ”seuraamusmaksua ei saa määrätä sille, jota epäillään...”
- Ne bis in idem* –kielto on vaikea 65 §:n seuraamusmaksun osalta. Jos on annettu rikemaksu ja seuraavalla tarkastuksella havaitaan edelleen ongelmia, voidaanko tällöin tehdä esitutkintapyyntö poliisille? Hallinnolliset pakkokeinot ovat hallinnollista menettelyä eli voi tehdä samaan aikaan rikosoikeudellisen prosessin (esim. sakotus) kanssa. kuitenkin, jos sama asia, mistä on annettu sakko (ei uhkasakko), menee tutkintaan, siitä ei voida enää tuomita. Ilman muuta pakkokeinoin pitää ryhtyä tilanteen korjaamiseksi. Sakko ja tutkintapyyntö ovat ne, joista valitaan vain toinen.
 - Lakiehdotuksen 66 §:n 3 mom. sisältyy kaksoisrangaistavuuden kieltoa (*ne bis in idem* –kielto) koskeva säännös. Samasta teosta ei voisi määrätä useampia rangaistusluonteisia seuraamuksia. Kielto kattaisi myös samaa tekoa koskevat muussa laissa tarkoitetut rangaistusluonteiset hallinnolliset seuraamukset. Seuraamusmaksua ei saisi määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Jos seuraamusmaksu on määrätty luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, samasta teosta ei saa tuomita tuomioistuimessa rangaistusta.
 - Kaksoisrangaistavuuden kielto ei estäisi määräämästä hallinnollista seuraamusmaksua muiden hallinnollisten seuraamusten ohella. Esimerkiksi lakiehdotuksen 60 §:n tarkoittamaa toiminnan keskeyttämistä tai lopettamista koskeva määräys ja elintarvikevalvonnan seuraamusmaksua koskeva määräys voitaisiin antaa samaan aikaan.
- Tuleeko jotain ohjausta, minkä suuruisia seuraamusmaksuja mistäkin rikkomuksesta määrätään?
 - Ruokavirasto voi antaa ohjeistusta seuraamusmaksun määräämisestä.
- Seuraamusmaksu vanhenee 5 v. Tarkoittaako, että jos toimija jättää maksamatta sen? Todennäköisesti voi toistaa maksuvaatimuksen ko. aikana.

Rangaistussäännökset

- Tutkintapyyntöön voidaan edelleen sisällyttää rikkomukset, jotka ovat seuraamusmaksulistauksessa?
- Jaottelu siitä, koska on kyse vakavammasta rikkomuksesta/rikoksesta ja koska rikkeestä, tulee olla kristallinkirkas.

Valvontamaksut

Vuosittain perittävä perusmaksu

- Vuosittain perittävä valvontamaksu on juuri sitä, mitä tarvitaan, jotta päästään oikeasti tekemään riittävästi myös muuta suunnitelmallista valvontaa kuin tarkastukset. Uudistus on Hyvä!
- Hienoa, että elintarvikevalvonta menee oikeaan suuntaan maksujen ja tarkastusten osalta.
- Onko valvonnan perusmaksu toimijakohtainen yksi maksu/toimija riippumatta siitä, onko toimijalla useita toimintoja (grilli ja pikaruoka, kahvila, myymälä jne.) samassa osoitteessa? Onko valvontamaksu toimipaikkakohtainen? Esim. isot kauppaketjutkin maksavat vain 1x150€/v? Entä kyläkahvila, joissa on lotto, kahvi ym. kylätapaamisia? Jos SOK maksaa jokaisesta Prismastaan erikseen 150€/v, on toimipaikka- ei toimijakohtainen maksu? Kohteessa voi olla useita toimintatyyppisiä, esim. elintarvikkeiden myynti ja kontaktimateriaalitoiminta. Peritäänkö yksi vuosimaksu? Pitää olla selkeästi määritelty, peritäänkö perusmaksu toiminnasta vai toimijakohtaisesti. Eli toimijalla voi olla toimintaa useassa osoitteessa tai vain yhdessä osoitteessa ja joko useita toimintaa tai vain yksi toiminta.
 - Lakiehdotuksen 71 §:n mukaan vuosittain perittävä valvonnan perusmaksu perittäisiin suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan piirissä olevalta toimijalta.
 - Vaikka toimijalla olisi toimipaikassaan erilaisia toimintoja (esim. kauppa, kahvila), perittäisiin yksi vuosimaksu.
 - Vaikka toimijalla olisi useampi toimipaikka (esim. kioski, kahvila), perittäisiin yksi vuosimaksu.

- Pääkonttoria (SOK) ei katsota yhdeksi toimijaksi, jolla on useita toimipaikkoja (Prismat). Vuomaksu perittäisiin jokaiselta myymälältä.
- Perusmaksu 150€/v on pienelle toimijalle iso, suurelle ei tunnu missään. Ei kuulosta reilulta lisämaksulta.
- Eli kaikki perusmaksusta vapautetut toimijat ovat automaattisesti suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolella?
 - **KS** kommentit suunnitelmallisen valvonnan kohdalla. Valvonnan perusmaksusta vapautetut toimijat eivät automaattisesti ole suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolella.
- Onko ne riskielintarvikkeita valmistavat kohteet, joiden liikevaihto ei ole yli 10.000€/v valvonnan piirissä edelleen ja siis heille menee vuosittainen valvontamaksu? Vaiko pelkkä suoritemaksu?
 - **KS** kommentit suunnitelmallisen valvonnan kohdalla. Vaikka toiminta olisi liikevaihdoltaan vähäistä, mutta siihen liittyvät riskit eivät ole vähäisiä, toiminta täytyy rekisteröidä ja se kuuluu suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Tällaiselta toimijalta peritään vuosimaksu, ellei kyseessä ole lakiehdotuksen 71 §:n 2 mom. mainittu toiminta.
- Usein toimijan liikevaihto koostuu useiden eri toimintojen yhteenlasketusta tulosta. Mikään toiminta ei yksistään ylitä 10.000€, mutta kohde on valvonnan kannalta riskikohde. Nämä pitäisi voida vapauttaa vuosimaksuista tai puolittaa maksut.
- Miten kyläkauppa määritellään? Onko Keskisen kyläkauppa myös tällainen☺
Koskeeko kyläkauppapoiikeus myös suurten kauppaketjujen (SOK ja Kesko) yksittäisiä myymälöitä, jotka täyttävät em. ehdot?
Mitataanko siis valvontayksioissä googlemapsissa kaikista kaupoista, minkä pituinen matka niistä on seuraavaan kauppaan ja jätetään 7,6 km tai yli etäisyyden päässä olevat valvonnan ulkopuolelle? Vai saadaanko tiedot näistä kohteista muualta?
Kyläkaupan voisi korvata sanalla elintarvikkeiden myynti/tarjoilupiste.
 - Kyläkauppa on määritelty lakiehdotuksen 4 §:n 2 mom. 31 kohdassa: kyläkaupalla tarkoitetaan harvaan asutulla maaseudulla, ydinmaaseudulla, kaupungin läheisellä maaseudulla tai maaseudun paikalliskeskuksessa olevaa elintarvikehuoneistoa, jonka etäisyys lähimpään päivittäistavarakauppaan on vähintään 7,5 kilometriä tai joka on muuten vaikeasti tavoitettavissa ja jonka päivittäistavarojen myynti on alle 2 miljoonaa euroa vuodessa.
- Ovatko kunnan elintarvikehuoneistot (koulukeittiöt, sairaalakeittiöt ym.) yleishyödyllisten yhteisöjen elintarvikehuoneistoja, joita ei vuosimaksu koske?
 - Yleishyödyllinen yhteisö on määritelty lakiehdotuksen 4 §:n 2 mom. 32 kohdassa: yleishyödyllisellä yhteisöllä tarkoitetaan tuloverolain (1535/1992) 22 §:ssä tarkoitettua yleishyödyllistä yhteisöä. Yhteisö on yleishyödyllinen, jos se toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä, sen toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin eikä se tuota toiminnallaan siihen osallisille taloudellista etua osinkona, voitto-osuutena taikka kohtuullista suurempaa palkkana tai muuna hyvityksenä. Yleishyödyllisenä yhteisönä voidaan pitää esimerkiksi nuorisotai urheiluseuraa sekä näihin rinnastettavaa vapaaehtoiseen kansalaistyöhön perustuvaa harrastus- ja vapaa-ajantoimintaa edistävää yhdistystä. Yleishyödyllisenä yhteisönä voidaan pitää myös hyväntekeväisyysjärjestöä ja –yhteisöä, joka jakaa säännöllisesti ruoka-apuna elintarvikkeita.
 - Koulukeittiöt ja sairaalakeittiöt eivät ole yleishyödyllisiä yhteisöjä, joten niitä perittäisiin valvonnan vuosimaksu kuten muiltakin valvontakohteilta.
- Voidaanko yleishyödylliseltä yhteisöltä kuitenkin periä suoriteperusteinen maksu ja maksu huoneiston rekisteröinnistä?
 - Lakiehdotuksen 72 §:n mukaan suoriteperusteinen maksu perittäisiin myös kyläkauppojen ja yleishyödyllisten yhteisöjen rekisteröinnistä ja elintarvikevalvonnasta, vaikka ne on vapautettu valvonnan vuosimaksusta.
- Millä perusteella alkutuotannon tarkastuksista (pääasiassa maitohygieniatarkastuksia) ei peritä maksua?
Onko alkutuotannon valvonta siis jatkossa maksutonta?
Ovatko maidontuotantotilojen hygieniatarkastukset jatkossa maksuttomia toimijalle?
Ne alkutuotannon maitohygieniatarkastukset – ovatko maksullisia vai ei?
Millä ajalla kunnaneläinlääkärit tekevät maksuttoman maitohygieniatarkastuksen? Tarkastukset ovat vaativia ja tärkeitä. Ei terveystarkastajalla ole kompetenssia siihen valvontaan.
Elintarvikevalvonnan tarkastuksia tehdään myös muihin alkutuotannon kohteisiin kuin maidontuotantotiloille.
Alkutuotannon elintarvikevalvonta koskee kaikkea alkutuotantoa, ei pelkästään maidontuotantoa.
Tästä saa vaikutelman, että elintarvikeketjun alkupäätä ei katsota tarpeelliseksi valvoa Suomessa lainkaan, vaikka valvonta-asetus siihen velvoittaa. Katsooko MMM, että elintarviketuotannon vaarat ilmestyvät vasta alkutuotantovaiheen jälkeen.

Elintarvikevalvontaa tehdään myös maaseutuvaltaisella alueella, jossa alkutuotannon valvonnasta perittävillä maksuilla on merkitystä valvonnan tuloissa. Valvonta vaatii resursseja, mutta rahoitus pohjaa sen osalta pienennetään.

- Lakiehdotuksen 71 §:n mukaan vuosittain perittävä valvonnan perusmaksu perittäisiin alkutuotannon toimijalta, joka harjoittaa itujen alkutuotantoa ja jolta edellytetään alkutuotantopaikan hyväksymistä. Muilta osin alkutuotannolta ei perittäisi valvonnan perusmaksua.
- Lakiehdotuksen 72 §:n mukainen suoriteperusteinen maksu perittäisiin alkutuotantopaikan hyväksymisestä silloin, kun on kyse itujen alkutuotannosta. Myös tällaisen alkutuotantopaikan suunnitelmallisesta valvonnasta perittäisiin suoriteperusteinen maksu. Muiden alkutuotannon toimijoiden elintarvikelain mukaisesta valvonnasta ei perittäisi suoriteperusteista maksua. Elintarvikemääräysten noudattamatta jättämiseen perustuvien lakiehdotuksen 9 luvussa tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen noudattamisen valvomiseksi tehdyistä tarkastuksista perittäisiin kuitenkin suoriteperusteinen maksu kaikilta alkutuotantopaikoilta.
- Alkutuotanto on jatkuvassa taloudellisessa ahdingossa ja tämä on kädenojennus alkutuotannon toimijoille. Tuloja alkutuotannon valvonnasta on tähänkin asti tullut varsin vähän. Eli alkutuotantoa voi ja pitääkin valvoa elintarvikelain osalta, mutta on poliittinen päätös, että itujen alkutuotantoa lukuun ottamatta tuottajilta ei perittäisi valvonnasta maksua.
- Voiko vuosimaksun suhteuttaa kausiluonteisessa toiminnassa vuosittaiseen aukioloaikaan? Kuuluuko valvonnan perusmaksuun valvontakäynnit ja kyselyihin vastaaminen?
Tuleeko vuosimaksuun helpotusta kausiluontoiselle toiminnalle? Esim. kesäaikaan toimiva maatilamatkailupaikka on helposti vuosimaksullinen sekä EL että TSL puolelta ja 300€ maksu kuulostaa varsin suurelta.
Miten kausiluonteiden toiminta huomioidaan vuosimaksussa esim. 2 kk satunnaisesti hyvällä säällä toimiva jäätelökioski?
Kausiluonteiden toiminta- 3-4 kk ja täysi maksu?
Pienelle kesäkahvilalle, jolla on jokunen huone vuokralla, joihin tehdään yksi EL-tarkastus vuodella, tulisi siis suoriteperusteinen maksu esim. 120€ ja 150€ perusmaksu ja 150€ TSL perusmaksu.
Sesonkiluonteinen toiminta, joka voi olla isoakin – valvonnan maksut?
- Lähtökohtaisesti vuosittain perittävä valvonnan vuosimaksu peritään myös kausiluonteisilta toimijoilta.
- Jos kausiluonteinen toiminta on liikevaihdoltaan vähäistä (alle 10.000€/v) ja myös riskeiltään vähäistä, se on suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan ulkopuolella, eikä siltä peritä valvonnan vuosimaksua.
- Ulkomaisten toimijoiden, esim. Virosta käsin suomalaisilla markkinoilla käyvien yrittäjien virolaisten yrittäjien perusmaksu? Vain pelkästään valvontamaksuja?
- Jos satunnaisesti Suomessa käyvät ulkomaiset toimijat eivät kuulu täällä suunnitelmallisen valvonnan piiriin (tiedot VATI:ssa), tällaisilta toimijoilta ei peritä vuosimaksua
- RV määritellyt 0-riskiluokan, joihin ei tehdä säännöllistä valvontaa. Peritäänkö perusmaksua?
- KS kommentit suunnitelmallisen valvonnan kohdalla. Jos toiminta on liikevaihdoltaan vähäistä ja myös riskeiltään vähäistä, se ei kuulu suunnitelmallisen valvonnan piiriin, eikä siltä peritä valvonnan vuosimaksua.
- Peritäänkö valvonnan perusmaksu seuraavan vuoden alussa, jos toiminta aloitetaan kesken vuotta?
Toimijanvaihdoksilla kesken vuotta voisi olla mahdollisuus vuosimaksun kiertämiseen.
Uudet toimijat vaikka vuoden alkupuolella, peritäänkö perusmaksu vasta seuraavan vuoden alussa? Entä lopettaneet toimijat, ei ilmeisesti takaisinmaksuja?
Voiko välttyä maksulta, jos aloittaa vuoden alun jälkeen ja lopettaa ennen seuraavan vuoden alkua?
Kalenterivuoden alussa perittävä valvonnan perusmaksu – miten estetään, että toimintaa ei sopivasti hetkeksi lopeteta/keskeytetä ja aloiteta kalenterivuoden jälkeen uudestaan? voidaanko tähän antaa kunnalle harkinnanvaraa?
- Lakiehdotuksen 71 §:n 3 mom. mukaan valvonnan vuosimaksu perittäisiin kalenterivuoden alussa. Kesken kalenterivuoden aloitetusta toiminnasta perittäisiin vuosimaksu ensimmäisen kerran seuraavan kalenterivuoden alussa. Kesken kalenterivuoden lopetetun toiminnan osalta vuosimaksu ei palautettaisi.
- Lakiehdotuksen mukaan toiminnan aloittamisesta, keskeyttämisestä ja lopettamisesta on ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle (7 § 1 mom., 8 § 1 mom., 9 § 1 mom. ja 10 § 1 mom.). Ilmoituksen käsittelystä perittäisiin 72 §:n mukainen suoriteperusteinen maksu.
- Kuuluvatko valvontakäynnin vuosimaksuun vai tuleeeko niistä erillinen maksu? Eli mitä vuosimaksuun kuuluu?
- Onko selvitetty, kattaako 150€ elintarviketeollisuuden valvontanäytteiden ottokustannukset?
150€ on aika pieni summa, jos valvoja aikoo ottaa useammankin kuin yhden mikrobiologisen käytteen vuodessa. Osanäytteet pitää yleensä tutkia erikseen – useampi maksullinen analyysi/näyte.
- Lakiehdotuksen 71 §:n mukainen vuosittain perittävä valvonnan perusmaksu kattaisi valvontanäytteiden ottamisen ja analysoinnin.

- [Valvontakäynneistä ja muista lakiehdotuksen 72 §:ssä mainituista tehtävistä perittäisiin suoriteperusteinen maksu.](#)
- Myös [terveydensuojelulakiin](#) valvonnan perusmaksu. Perusmaksusta vapautukset ovat vähän erilaiset kuin elintarvikelaissa, johtuen eri tyyppisistä valvontakohteista ja tarkastustiheyksistä, mutta maksun suuruus on myös 150€/v.
Peritäänkö samalta valvontakohteelta sekä TSL että EL mukainen perusmaksu, mikäli kohteessa on molempia toimintoja eli 150€+150€? Onko harkintaa?
 - [Elintarvikelain ja terveydensuojelulain nojalla valvotaan eri asioita vaikka valvontaa mahdollisesti tehdään samassa valvontakohteessa. Vuosittain perittävä valvonnan perusmaksu perittäisiin kummankin lain nojalla, jos valvontakohteeseen kuuluu kummankin lain valvonnan piiriin.](#)
- Pienten, vaikkakin jonkin verran yli 10.000€/v liikevaihtoa tekevien yritysten maksut kasvavat paikoin kohtuuttomasti, jos ennen on ollut suoriteperusteinen maksu (esim. 120€) kerran vuodessa ja jatkossa tulee lisäksi vielä valvonnan perusmaksu.
Toimijoilta on määrä kerätä kolminkertainen määrä maksuja /v. Kaikilla korotus ei ole vain 8-120€/v. Toisaalta jostainhan ne kustannukset on katettava. Eikä viranomaistoiminnasta voida luopua täysin.
- Aika outoa periä vuosittainen maksu, jos [tarkastuksilla ei käydä joka vuosi](#).
Eikö vuosimaksu ole nimenomaan veroluonteinen, kun tiedetään, että valvontaa ei monessa yksikössä pystytä toteuttamaan suunnitellusti (riittävän tiheästi), vaan osa kohteista maksaa, vaikka niitä ei pitkään aikaan valvota.
 - [Myös ne toimijat, joiden toimintaan ei joka vuosi kohdistu valvontakäyntejä, hyötyisivät ehdotetusta valvonnan vuosimaksusta siten, että heillä olisi aiempaa paremmat mahdollisuudet saada viranomaisen asiantuntijapalveluita oman toimintansa tueksi. Lisäksi toimijat hyötyisivät siitä, että viranomaiset valvonnalla huolehtisivat, että kukaan ei saa kilpailuetua elintarviketurvallisuuteen liittyvien velvoitteiden laiminlyönnistä. Kaikki toimijat voisivat myös hyödyntää sellaisia elintarvikevalvonnan yleisiä palveluja kuin ruokamyrkytys-epidemioiden selvittäminen, viranomaisten monikieliset koulutusmateriaalit, Oiva-tarkastusten tulosten julkistaminen ja hygienia-passijärjestelmä.](#)
- Tuleeko valvontamaksusta [vuosittain nouseva maksu](#)?
Onko uusi valvontamaksu uusi veroluonteinen maksu, jota korotetaan aina, kun kunnan taloustilanne niin vaatii? Onko maksu kymmenen vuoden päästä jo viisinkertainen?
 - [Vuosittain perittävän valvonnan perusmaksun suuruudesta säädettäisiin elintarvikelaissa. Kunnat eivät näin ollen voisi vuosittain muuttuvan taloustilanteensa perusteella vaikuttaa perusmaksun suuruuteen. Sen sijaan suoriteperusteisten valvontamaksujen suuruus määräytyisi kunnan päättämään taksaan.](#)
- Teknisesti voi olla vaikeaa toteuttaa vuosimaksu, koska VATI-järjestelmässä ei ole eriytetty kohteita, joille laskua ei kuulu lähettää. Toivottavasti tämä huomioidaan pian, ettei laskuja tarvitse tehdä yksitellen.
- Tuleeko valvonnan vuosimaksuihin [siirtymäaika](#)? Huomioitava kunnan budjettisuunnittelu riittävän ajoissa, ei siis voi tulla voimaan vuoden 2021 alusta, jos lakia ei saada ajoissa ulos.
Valvontamaksujen siirtymäaika huomioitava kuntien budjettilaadinnan johdosta.
 - [Harkitaan siirtymäajan kirjaamista lakiin.](#)

Suoriteperusteinen valvontamaksu

- Rekisteröintimaksu + vuosimaksu + tarkastusmaksu?
Perusmaksun päälle tulee siis ajan perusteella tehty valvonnan lasku? Isossa kohteessa se voi olla monta tunti/kerta.
 - [Lakiehdotuksen 71 §:n mukainen vuosittain perittävä valvonnan perusmaksu kattaisi valvontanäytteiden ottamisen ja analysoinnin.](#)
 - [Valvontakäynneistä ja muista lakiehdotuksen 72 §:ssä mainituista tehtävistä perittäisiin suoriteperusteinen maksu.](#)
- Onko tarkoitus, että suoriteperusteiset maksut peritään myös huoneistoilta, joilta ei peritä perusmaksua, esim. kyläkaupat?
 - [KS kommentit edellä vuosimaksun kohdalla. Valvonnan perusmaksusta vapautetut toimijat eivät automaattisesti ole suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolella.](#)
- Pienten toimijoiden maksut ilmeisesti nousevat (vuosimaksu)? Huomioidaanko [valvontayksiköiden taksoissa](#) jotenkin?
Tuleeko taksan suuruuden määräytymiseen uutta ohjeistusta/lainsäädäntöä? Nythän maksujen suuruus vaihtelee suuresti eri yksiköiden välillä.
Ilmeisesti taksan tuntihinnan kustannusvastaavuus lainsäädännöstä poistuu, kun maksuajattelu menee uusiksi?
Valvonnan tuntihinta pohjautuu ilmeisesti valvojien palkkoihin. Niissä on suuria alueellisia/kunnallisia eroja. Niin kauan kuin valvojien palkat ei ole harmonisoitu, tulee tarkoissa olemaan eroja.
Paljonko MMM sallii kuntien tuntitaksan vaihtelua? Eri valvojat käyttävät hyvin eri määrän aikaa kohteen valvontaan ja se vaikuttaa kuluihin.

- Suoriteperusteiset valvontamaksut perustuisivat kunnan hyväksymiin taksoihin kuten nykyisinkin. Elintarvikelaila tai MMM:n päätöksillä ei voida vaikuttaa kunnan taksoihin.
- Liikkuvien elintarvikehuoneistojen perusmaksut ja valvontamaksut voivat nousta yhdessä melko korkeiksi vuositasolla, jos toiminta on usean ahkerasti valvontaa harjoittavan kunnan alueella. Voiko kohtuullistaa? Meneehän liikkuvalla elintarvikehuoneistolta jatkossa vain yksi maksu, vaikka toimisi monen kunnan alueella?
 - Liikkuvalla elintarvikehuoneistolta peritään valvonnan perusmaksu siinä kunnassa, jossa toiminta rekisteröidään.
 - Lähtökohtaisesti suoriteperusteisia valvontamaksuja voivat periä myös muut kunnat, joiden alueella liikkuva elintarvikehuoneisto harjoittaa toimintaa ja toimintaa siellä valvontaan.
- Miten AVIn ja Valviran e-valvonnan maksullisuus?
 - Aluehallintovirastojen maksuista säädetään valtioneuvoston asetuksella.
 - Valviran maksullisista suoritteista säädetään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Yleistä

- Miksei kunta taksassaan päättäisi perusmaksun suuruudesta?
 - Jos vuosittain perittävän valvonnan perusmaksun suuruudesta määrättäisiin kunnan taksassa, se johtaisi todennäköisesti hyvin eri suuruisiin vuosimaksuihin eri puolilla maata. Tätä ei pidetä toimijoiden yhdenvertaisuuden kannalta suotavana.
- Onko toiminnan laatuun ja laajuuteen perustavat kiinteät vuosimaksu (ei perusmaksu+valvontamaksu vaan yksi kättäsumma) ajatuksena hylätty? Olisi tasapuolisempaa valtakunnallisesti samankaltaisille toimijoille, jos maksut olisivat samat.
 - Tämän tyyppinen ehdotus oli esillä, kun elintarvikelain kokonaisuudistusta edellisen kerran valmisteltiin vuonna 2018. Malli osoittautui kuitenkin erittäin monimutkaiseksi ja olisi johtanut eräiden toimijoiden kohdalla erittäisiin suuriin valvontamaksujen korotuksiin. Ehdotus sai osakseen paljon kritiikkiä ja sen takia siitä luovuttiin.
- Elintarvikevalvonta on edelleen aliresursoitua. Tästä syystä valvonnan ajallista ja alueellista kattavuutta ei pystytä varmistamaan. Mitä MMM aikoo tehdä resurssoinnin parantamiseksi? Vai ratkaistaanko vähentämällä tarkastustiheyksiä?

Kaikissa valvontayksiköissä elintarvikevalvonta EI ole aliresursoitu. joudutaanko siellä vähentämään resursseja ja tarkastustiheyksiä edelleen laskemaan?
- Mikä todennäköisyys on sille, että valvontamaksun avulla kunnat alkavat valvoa niitä, jotka eivät ole tehneet ilmoitusta toiminnastaan ja muut siitä sitten hyötyvät?
- Mihin elintarvikkeiden ALV päättyy, kun valvontaa pitää vielä tukea lisämaksuilla?
 - Arvonlisäverolla kuten muillakin veroilla kustannetaan hyvinvointiyhteiskuntamme toimintoja. Ilman veroja tällainen yhteiskunta ei olisi mahdollinen.
- Onhan nyt varmasti laskettu, että kuntien maksutulot eivät laske tällä systeemillä? Nykyinen taloustilanne vaatii yth:n toiminnoilta säästöjä.